

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

27 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către avocatul Chiriac Cristin în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2021, în cauza penală în privința lui,

Gamarț Valerii XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 03.06.2021 – 15.07.2021;

Instanța de apel: 10.08.2021 – 16.11.2021;

Instanța de recurs: 15.02.2022 – 27.06.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 15 iulie 2021, pronunțată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în conformitate cu prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală, Gamarț Valerii a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 188 alin.(2) lit. c), e), f) Cod penal, și în baza acestor Legi, i s-a stabilit pedeapsă de 6 (șase) ani închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Conform prevederilor art. 90¹ alin.(1) Cod penal, perioada de executare a pedepsei cu închisoarea de către Gamarț Valerii constituie 4 (patru) ani în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art.90¹ Cod penal, s-a suspendat condiționat executarea restului pedepsei aplicate inculpatului Gamarț Valerii de 2 (doi) ani închisoare pe o perioadă de probațiune de 4 (patru) ani, dacă în perioada de probațiune inculpatul nu va săvârși o nouă infracțiune și prin respectarea condițiilor probațiunii va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

Gamarț Valerii a fost obligat în termenul de probațiune să nu-și schimbe domiciliul și/sau reședința fără consimțământul organului de probațiune și să urmeze programe probaționale legate de combaterea violenței fizice.

S-a admis parțial acțiunea civilă înaintată de părțile civile S.R.L. „Finance Casa” OCN în partea reparării prejudiciului material și moral.

S-a încasat din contul lui Gamarț Valerii în beneficiul S.R.L. „Finance Casa” OCN suma de 12 475 lei (douăsprezece mii patru sute șaptezeci și cinci) lei, cu titlu de prejudiciu material și, în beneficiul lui Nasalschi Vladimir - suma de 15 000 (cincisprezece mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral.

S-a respins acțiunea civilă în restul pretențiilor de ordin moral. Mijloacele financiare în sumă de 3185 lei ridicate de la Gamarț Valerii, s-au sechestrat, până la devenirea definitivă a sentinței, în scopul asigurării reparării prejudiciului cauzat prin infracțiune.

S-a încasat din contul lui Gamarț Valerii cheltuielile judiciare pentru efectuarea expertizelor și constatărilor medico-legale, în sumă totală 3780 lei.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Gamarț Valerii la data de XXXXX, aproximativ în jurul orei 13³⁰, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, fiind mascat, a pătruns prin acces liber în oficiul S.R.L. „Finance Casa” OCN amplasat pe str. XXXXX, mun. XXXXX, unde prin amenințarea cu aplicarea violenței periculoase pentru viața și sănătatea persoanei, precum și cu aplicarea armei pneumatice de model XXXXX a săvârșit atacul asupra managerului pe vânzări Nasalschi Vladimir și a sustras în mod deschis din casieria companiei mijloace financiare în sumă totală de 12 435 lei, ulterior a părăsit locul comiterii infracțiunii, deplasându-se într-o direcție necunoscută, astfel cauzându-i S.R.L. „Finance Casa” OCN daune materiale în proporții considerabile.

Acțiunile lui Gamarț Valerii au fost încadrate în baza art.188 alin.(2) lit. c), e), f) Cod penal, individualizată prin: *„atacul asupra unei persoane în scopul sustragerii bunurilor, însoțit de amenințarea cu aplicarea violenței periculoase pentru viața și sănătatea persoanei, comis de o persoană mascată, cu aplicarea armei și cu cauzarea daunelor în proporții considerabile”*.

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către avocatul Chiriac Cristin în numele inculpatului, prin care a solicitat casarea sentinței.

3.1. În susținerea apelului avocatul a indicat că:

- inculpatul Gamarț Valerii s-a căit de cele comise, recunoscându-și vina, anterior nejudecat, lucrează și la ședința preliminară a declarat, personal prin înscris autentic, că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, conform art.364¹ Cod de procedură penală;

- inculpatul fiind deținut în arest preventiv în Penitenciarul nr.13 s-a aflat în celule cu condiții inumane redate în motivația cererii înregistrată în acest penitenciar, iar aceste afirmații nu au fost combătute integral de către Penitenciarul 13 prin răspunsul din 18.06.2021 cu nr. XXXXX;

- consideră că instanța urma să-i stabilească o pedeapsă de 5 ani și 4 luni închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis. Iar potrivit art. 385 alin.5,6

Cod de procedură penală, reducerea pedepsei cu privire la încălcarea drepturilor inculpatului privind condițiile de detenție din pedeapsa minimă, prin care greșit a fost calculată;

- instanța a avut un drept de a aplica prevederile art.90 Cod penal;
- consideră că Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova poate fi aplicabilă în cauza penală Gamarț Valerii;
- consideră că învinuirea adusă la cunoștință inculpatului Gamarț Valerii în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.188 alin. (2) lit. c), e) și f) Cod penal și anume încadrarea juridică a faptelor acestuia este una greșită.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, din 16 noiembrie 2021, a fost admis în parte apelul avocatului în numele inculpatului, casată parțial sentința în partea reducerii pedepsei. În baza art.385 alin.(5) Cod de procedură penală s-a redus din pedeapsa stabilită lui Gamarț Valerii, perioada din 03.05.2021 până la 15.07.2021, adică 73 (șaptezeci și trei) zile, în condiții inumane contrar art.3 CEDO. În termenul executării pedepsei cu închisoare a lui Gamarț Valerii s-a inclus durata arestării preventive din 01.05.2021 și până în momentul pronunțării prezentei decizii. În rest menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

4.1 În motivarea soluției, instanța de apel a constatat că, prima instanță a îndeplinit strict cerințele dispozițiilor art. 364¹ alin. (1) Cod de procedură penală, opțiunea primei instanțe privind judecarea cauzei potrivit procedurii enunțate, nu a fost viciată, în cadrul urmăririi penale n-au fost încălcate normele imperative din Codul de procedură penală, fapt ce condiționează concluzia că instanța de apel nu este în drept a reține o altă situație de fapt decât cea reținută în rechizitoriu și de către prima instanță.

La pronunțarea sentinței, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că, inculpatul Gamarț Valerii a săvârșit infracțiunea incriminată prevăzută de art.188 alin.(2) lit. c), e), f) Cod penal, individualizată prin: *„atacul asupra unei persoane în scopul sustragerii bunurilor, însoțit de amenințarea cu aplicarea violenței periculoase pentru viața și sănătatea persoanei, comis de o persoană mascată, cu aplicarea armei și cu cauzarea daunelor în proporții considerabile”*.

În continuare, la stabilirea pedepsei cu închisoare instanța a reținut că aplicarea pedepsei trebuie să contribuie la corectarea inculpatului, să-l rețină de la comiterea unei noi infracțiuni, să dezvolte anumite calități de persoană ce ar respecta legea, concluzionând că Gamarț Valerii poate fi corectat și reeducat prin aplicarea unei pedepse, în formă de 6 (șase) ani închisoare.

Ținând cont de faptul că inculpatul Gamarț Valerii anterior nu a fost judecat, având în vedere căința sinceră a acestuia și situația personală atestată, instanța de apel a considerat că prima instanța de fond întemeiat nu consideră rațional ca acesta să execute întreaga pedeapsă cu închisoare în penitenciar și, în acest sens, corect a dispus

suspendarea parțială a executării pedepsei aplicate inculpatului, în temeiul prevederilor art. 90¹ alin.(1) Cod penal, prin dispunerea executării pedepsei de 4 (patru) ani închisoare în penitenciar de tip semiînchis, cu suspendarea executării pedepsei de 2 (doi) ani rămase neexecutate pe un termen de probațiune de 4 (patru) ani.

În conformitate cu art.90 alin.(6) Cod penal, în privința inculpatului Gamarț Valerii după executarea pedepsei cu închisoarea, în perioada de probațiune urmează au fost impuse următoarele restricții: să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent să urmeze programe probaționale legate de combaterea violenței fizice.

La individualizarea, stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului Gamarț Valerii, instanța a ținut cont de prevederile art. 6, 7, 16, 61, 75, 76, 77, 78, Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care se atribuie la categoria infracțiunilor celor grave prin prisma prevederilor art.16 alin.(4) Cod penal, de faptul că infracțiunea a fost săvârșită din intenție, de personalitatea inculpatului care anterior nu a fost condamnat, nu se află la evidență la medicul psihiatru, sau necrolog.

Instanța de apel a reținut motivarea părții apărării privind aplicarea prevederilor art.90 Cod penal în privința inculpatului, ca fiind a invocat repetat prezența circumstanțelor atenuante, și a menționat că în cazul în care instanța de judecată a redus pedeapsa conform art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, aceste circumstanțe nu mai pot servi drept temei de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal, deoarece ar însemna că aceleiași situație de drept i se acordă o dublă valență juridică.

Cu referire la argumentele avocatului invocate în apel, privind aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, constatarea condițiilor de detenție contrar art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de apel a conchis că, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m² din spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toaleta construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Potrivit procesului verbal de reținere, Gamarț Valerii a fost reținut de către organele de drept la 01.05.2021(f.d.132, vol. 1), și ulterior la 04.05.2021 a fost plasat în Penitenciarul 13 - Chișinău, unde s-a aflat până la data de 15.07.2021. Astfel, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul 13, în perioada 04.05.2021 - 15.07.2021, au depășit nivelul inevitabil de

suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat și, în corespundere cu prevederile art.385 alin.(5) Cod de procedură penală a dispus reducerea pedepsei lui Gamarț Valerii cu 73 zile.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Chiriac Cristin în numele inculpatului, prin care invocând incidența pct. 6) și 13) a dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei, rejudecarea cauzei de către instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

5.1. În susținerea recursului apărătorul invocă că:

- instanța nu a constatat pe deplin circumstanțe atenuante, că inculpatul a recunoscut vina fiind audiat în ședință, înaintând cererea conform art.364¹ Cod de procedură penală, fiind examinată cauza în procedură simplificată;

- în ședința primei instanțe la întrebările avocatului inculpatul a comunicat că: motivul comiterii infracțiunii a fost starea de ebrietate, deoarece când consumă băuturi alcoolice devine necontrolat. La compania respectivă a avut un credit în sumă de 5 000 lei. După comiterea atacului tâlhăresc a fost telefonat de colaboratorii întreprinderii de finanțare întrebându-l despre achitarea creditului;

- consideră că inculpatului urma să-i fie stabilit o pedeapsă de 5 ani și 4 luni închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis. Luând în considerare că inculpatul nefiind anterior judecat urma să fie aplicate prevederile art.90 Cod penal;

- în baza Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, consideră că poate fi aplicabilă amnistia în cauza penală Gamarț Valerii;

- instanța de apel nu s-a expus asupra argumentelor din cererea de apel, cu privire la acțiunea civile și anume că acțiunea civilă nu este probată, nu sunt constatate de către un medic psiholog argumentele prejudiciului moral redade de către Nasalschi Vladimir și nici salariul acestui angajat privind starea materială și familiară prin care s-a afectat pe parcursul timpului.

6. La recursul ordinar declarat, în temeiul art. 431 alin. (1¹) Cod de procedură penală, a depus referință procurorul, care pledează pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună

rejudicarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece cauza și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când *hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

Colegiul reține că, potrivit art. 414 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate se reține că:

a) în descriptiv instanța de apel a constatat că: " ... dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul 13, în perioada 04.05.2021 - 15.07.2021, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat și, în corespundere cu prevederile **art.385 alin.(5)** Cod de procedură penală dispunând reducerea pedepsei lui Gamarț Valerii cu **73 zile.**"

Analizând textul art.385 alin.(5) Cod de procedură penală, rezultă că în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: *două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.*

În aceeași ordine de idei, Colegiul penal lărgit constată că, contrar prevederilor art.385 alin.(5) Cod de procedură penală, instanța de apel în dispozitiv a redus cu 73 zile pedeapsa stabilită inculpatului Gamarț Valerii, pentru perioada detenției în

calitate de prevenit în Penitenciarul nr.13 Chişinău, calculându-se **1** zi de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit atestă că, instanţa de apel, la aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, eronat a interpretat prevederile legale menţionate şi a adoptat soluţia de reducere a pedepsei inculpatului Gamarţ Valerii cu **73 zile** de zile.

În acest sens, Colegiul penal lărgit menţionează că instanţa de apel greşit a redus pedeapsa inculpatului Gamarţ Valerii cu **73 zile** de zile, deoarece pentru perioada de 73 de zile (04.05.2021 - 15.07.2021) de aflare în stare arest Instituţia penitenciară nr.13 Chişinău, la aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, reducerea pedepsei stabilite, urmează a se calcula **2** zile de închisoare pentru **1** zi de arest preventiv.

b) la fel, în descriptiv instanţa de apel eronat a reţinut că: “... în cazul în care instanţa de judecată a redus pedeapsa conform art.364¹ alin.(8) CPP, aceste circumstanţe nu mai pot servi drept temei de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal, deoarece ar însemna că aceleaşi situaţie de drept i se acordă o **dublă valenţă juridică**”, or potrivit Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie a RM nr. 19 din 26.03.2018, de modificare şi completare a hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 13 din 16.12.2013 “Cu privire la aplicarea prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, de către instanţele judecătoreşti”, aliniatul 2 de la punctul 35 a fost exclus, astfel că recunoaşterea vinovăţiei prin aplicarea procedurii simplificate nu exclude valorificarea ca o circumstanţă atenuantă sau aplicarea concomitentă a prevederilor art. 79 Cod penal.

Prin urmare, reţinerea circumstanţei atenuante recunoaşterea vinovăţiei la individualizarea pedepsei nu mai presupune starea de acordare a dublei valenţe aceleiaşi situaţii de drept atunci când cauza se examinează în procedură simplificată, iar constatările instanţei de apel că “... în cazul în care instanţa de judecată a redus pedeapsa conform art.364¹ alin.(8) CPP, aceste circumstanţe nu mai pot servi drept temei de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal, deoarece ar însemna că aceleaşi situaţie de drept i se acordă o **dublă valenţă juridică**”, sunt absolut nefondate.

Astfel, Colegiul atestă că argumentele expuse de către instanţa de apel la capitolul expus mai sus, sunt vădit neîntemeiate.

Instanţa de recurs ordinar concluzionează că, circumstanţele expuse atestă în mod lucid că instanţa de apel nu a judecat cauza penală în condiţiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care *nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluţia, motivarea soluţiei adoptate este expusă neclar*, şi că recursul de pe rol este întemeiat.

La rejudecarea cauzei, instanţa de apel urmează să se conducă de dispoziţiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare şi limitele acesteia, să ţină cont de toate circumstanţele de fapt şi de drept ale cauzei, să elucideze faptele importante pentru soluţionarea justă şi promptă a cauzei date, să-şi argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, şi în dependenţă de

circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală și jurisprudența CEDO.

8. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Chiriac Cristin în numele inculpatului, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2021, în cauza penală în privința lui *Gamarț Valerii XXXXX*, în partea aplicării prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, se mențin prevederile deciziei atacate.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **18 august 2022**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion